

शाक्यमुनि बुद्ध

अनुवादकः

भिक्षुणी धम्मवती

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषा)

१. बौद्ध दर्शन
२. पञ्चशील
३. शान्ति
४. नारी हृदय
५. पटाचार स्वविर चरित्र
६. बुद्ध शासनको इतिहास (भाग - १)
७. नेपाली ज्ञानमाला
८. बुद्ध र वहाँको विचार
९. बौद्ध ध्यान
१०. लक्ष्मी (प्र.सं.)
११. उज्यानको कथा संग्रह
१२. बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा
१३. वेस्सन्तर जातक
१४. सतिपट्टान भावना
१५. बौद्ध विश्वास (भाग-१)
१६. बौद्ध विश्वास (भाग - २)
१७. बौद्ध दर्पण
१८. महासतिपट्टान विपस्सना अन्तर्मुखी ध्यान
१९. सत्य रत्न धन
२०. सफलताको कथा
२१. धर्म : एक चिन्तन
२२. मानव महामानव
२३. निरोगी
२४. जातक कथा
२५. प्रज्ञा चक्षु
२६. तथागत हृदय
२७. सतिपट्टान विपस्सना
२८. बौद्ध प्रश्नोत्तर
२९. परित्राण (प्र.सं.)
३०. बुद्ध पुजा विधि र कथा संग्रह (प्र.सं.)
३१. मैले बुझेको बुद्ध धर्म
३२. बुद्धको जीवनी र दर्शन
३३. आमा बाबु र छोराछोरी
३४. स्नेही छोरी
३५. परित्तसुत्त (पाली भाषा)
३६. मति राम्रो भए गति राम्रो हुनेछ
३७. बुद्ध र बुद्ध पछि
३८. "बुद्ध र बुद्ध धर्मको संक्षिप्त परिचय" र बुद्धको जन्मभूमि नेपालमा बुद्ध प्रति असहिष्णुता
३९. अ. धम्मवती
४०. बौद्ध ज्ञान
४१. संक्षिप्त बुद्ध जीवनी
४२. मिलिन्द् प्रश्न (भाग - १)
४३. मिलिन्द् प्रश्न (भाग - २)
४४. भ्रमण नारद
४५. मानव स्वभाव
४६. महास्वप्न जातक
४७. बुद्ध पुजा विधि र कथा संग्रह (द्वि. सं.)
४८. बौद्ध ध्यान
४९. बौद्ध विश्वास (भाग - ३)
५०. बुद्धको अन्तिम यात्रा (प्रथम भाग)
५१. लक्ष्मी (द्वि.सं.)
५२. सम्यक शिक्षा
५३. परित्राण (द्वि. सं.)
५४. धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको २५ वर्ष
५५. बुद्ध पुजा विधि कथा संग्रह र परित्राण
५६. बुद्ध पुजा विधि र परित्राण
५७. बुद्ध पुजा विधि
५८. लक्ष्मी (तृ.सं.)
५९. बुद्धको शिष्टात्यक उपदेश
६०. शान्ति मार्ग
६१. पहिलो मुसको हुनु ?
६२. क्षान्ति र यैत्री (प्र.सं.)
६३. दान पारमिता
६४. बुद्धको संस्कृति र महत्त्व
६५. बोध कथा र बौद्ध चरित्र
६६. मिलिन्द् प्रश्न भाग - १ (तृ.सं.)
६७. संक्षिप्त बुद्ध वंश भाग-१ (द्वि.सं.)
६८. चिरं तिष्ठतु सद्धम्मो
६९. मिलिन्द् प्रश्न भाग-२ (द्वि.सं.)
७०. संक्षिप्त बुद्ध वंश भाग-२ (प्र.सं.)
७१. संक्षिप्त बुद्ध वंश भाग-२ (द्वि.सं.)
७२. महास्वप्न जातक (तृ.सं.)
७३. बुद्ध पुजा विधि र कथा संग्रह (तृ.सं.)
७४. चित्त शूद्र भए जीवन उज्ज्वल हुने छ (प्र.सं.)
७५. चिरल बन्धना व परित्राण (ब.सं.)
७६. ग्रीढ बौद्ध कथा र लक्ष्मी (प्र.सं.)

Dharmakirti Publication

(English)

1. Buddhist Economic and the Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar
4. "Dharmakirti in Nut Shell"
5. Dhamma and Dhammawati

शाक्यमुनि बुद्ध

अनुवादकः
भिक्षुणी धम्मवती

Dhamma.Digital

प्रकाशक :
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार
श्रीघःनघ

प्रकाशकः

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः नःघल टोल

काठमाडौं, नेपाल ।

फोन : ४२५९४६६

बुद्ध सम्वत : २५४७

नेपाल सम्वतः ११२४

विक्रम सम्वतः २०६०

इस्वी सम्वत : २००३

दोश्रो संस्करण : १५०० प्रति

Dhamma.Digital

टाइप सेटिङ्ग :

भरतकृष्ण महर्जन, सुजाता महर्जन

मुद्रकः

नील सरस्वती छापाखाना

लाजिम्पाट, काठमाडौं

फोन नं. ४३३०५४

दिवंगतः शील शोभा तुलाधर

असं (धालसिको)

जन्म वि. सं. १९६७ साल पौष द्वितिया

दिवंगत : वि. सं. २०५९ साल पौष २७ गते अष्टमी

धर्मदान

“सब्बदानं धम्म दानं जिनाति” अर्थात् दत्तको दानयात्
धर्म दानं त्याकी धयातःगु न्यनाथे दिवंगत शील शोभा
तुलाधरया पूण्य स्मृतिस थुगु सफू “शाक्य मुनि बुद्ध” धर्मदान
यानाच्चना । सफू अध्ययन यानाथे अपोसियां बुद्ध सुखः, व
बुद्धया शिक्षा छु खः ? धयागु म्हसीके फय्मा ।

साथय् बुद्ध शिक्षा यात् पाले यायां थःथःगु जीवन
सफल याना यंके फय्मा धकाः कामना यानाच्चना ।

धर्मदान यानापिं
मोहन मान सिं बनिया
मोहन शोभा तुलाधर
पद्म शोभा बनिया

प्रकाशकीय

थुगु सफू “शाक्य मुनि बुद्ध” दिवंगत जुयादीम्ह शील शोभा तुलाधरया पूण्य स्मृतिस प्रकाशित जूगू खः ।

खय्तला ध्व सफू न्हापा नं प्रकाशित ज्वी धुकूगू खः । पाठक वर्गया माग अनुसार हानं छकः थुगु सफू धर्मदानया लागि प्रकाशन याय् दुगुलिं लय्ताः वः । सफू धर्मदान यानादीपिं दातापिं मोहन मान सिं बनिया, मोहन शोभा तुलाधर व पद्म शोभा बनियायात यक्को साधुवाद दु । वथेहे इलय् हे सफू छापे याय्गुली गुहाली याःगुलिं नील सरस्वती छापाखानायात नं सुभाय् दु ।

Dhamma.Digital

मिती- २०६० आश्विन ८

भिक्षुणी धम्मवती
सासनधज धम्माचरिय
अरग महागन्धवाचक पण्डित
अध्यक्ष
धर्मकीर्ति विहार

शाक्यमुनी बुद्ध

वर्षाबास स्वलाया उपलक्षे उपोसथ पतिकं अल इण्डिया रेदियलं बुद्धया उपदेश प्रचार यायेया नितिं दायक ऊ. बम. फय् नं जित प्रार्थना यागुलिं जिं बुद्धया जीवनी सम्बन्धी घटना कया नंवाय् त्यना ।

बुद्ध गन जन्म जुषा बिज्यात ? छु तपस्या याना बुद्धत्व प्राप्त यात थुगु बारे सीका तये बहःजु ।

न्हापां सिद्धार्थ कुमारया जीवनी घटना कया चिकिहाक याना छुं खं न्हयथने ।

सिद्धार्थ कुमार संसारया छम्ह नामीम्ह राजकुमार खः । गुलि मामी व उत्तम राज कुमार धाःसा लिपा आर्य मैत्रीय बोधिसत्व जन्म मजू तले वसपोल समानम्ह व्यक्ति संसारे सुं दै मखु । लिपा दैगु नं मखु । व्यक्ति प्रेमं व जिं छम्ह बौद्ध भिक्षु जुया थथे धया च्वनागु मखु ।

संसारया नां दंपिं महापुरुषपिनिगु जीवनी व सिद्धार्थ कुमार यागु जीवनी बाँलाक मन बियाः अध्ययन याना स्वयेबले, लनास्वये बले मेपिं महापुरुष पिनिगु जीवनीया मू उलि मद्दु धयागु थुया वै गुलि सिद्धार्थया जीवनीया मू अपो दु । उकिं भीसं सिद्धार्थ कुमारया जन्म भूमि व अनया धर्म नीति विस्तृत रूपं (ताहाकयाना) मखुसां संक्षिप्तं (चिकि हाक कथं) जूसां सीका ध्वीका तये फयक्यमाः । सीका जक तया नं मग्नः । वसपोलया व नीतियात थःगु बुद्धिं ध्वीका व्यवहारे छ्यले नं फयके मा ज्यू मज्यू धयागु नं छुते याय्

फयकेमा । विद्वानपिं नाप छलफल याना प्रज्ञादयेके माः । बुद्धिमत्ता पूर्वकं विचार याना आलोचना याना स्वय् फयकेमा । न्ह्यपुइ वाला स्वया आलोचना याय् मज्यूगु, धर्मवाद, हेतुफल, कारण कार्य मिले मज्यूगु धर्मवाद जुल धाः सा अज्यागु धर्म तोता छोय्माः । थ्व धर्म जिमि गुरु जिमि आजु अजिपिनि पालं निसें माने याना वगु (धर्म, भी कुलं वोगु धर्मधका, बा त्रिपिटके च्वयातगु धका बा धर्म ग्रन्थे च्वयातःगु धका खः मखु ज्यू मज्यू विचार मयासे विश्वास यायेगु मखु, बरु आलोचना याय् बह मज्यूगु जूसा व धर्म तोता छोय फयके माः ।

तर स्वतंत्र विचार याना ज्याय् खेले मदुथें च्वंसानं हेतुफल चूमलागु आलोचना याये मज्यूगु धर्म जूसा नं आपा मनूतसैं जिमि कुलं वोगु धर्म, गुरु परम्परां वइ च्वंगु धर्म, तःपँगु धर्म सफुती च्वया तःगु धर्म धका तोते मफया क्वातुक ज्वना च्वने मालाच्वंगु दु, करं क्यंका धर्म ज्वना च्वपिं दु । थथे जुया च्वंगुलिं सत्य व असत्य धर्म छुटेयाय् मछिनाच्वन, गुगु सत्य धका थ्वीका कायनं थाक्या च्वन । उलि जक नं मखु. थ्व धर्म असत्य व ज्याय् खेले मदु धका थ्वीके धुकां नं सुंक व धर्म ज्वनान्तुं च्वनेगु, सत्यगु धर्म ज्वने मछिना च्वनीगु थ्व नं मनूया कमजोरया चिं खः । थौं गुलि नं धर्मया नामे अशान्ति जुया च्वंगु खः थ्व फुकं सत्य धर्म थ्वीका काय् मफुगुया फल खः । हेतुफल वादयात मथूगुलिं नं अथवा थूथें नं थः थःगु दृष्टि उपादान थः थः गु जिहिपह व बानि तोता छोय् मफुगुलिं नं अशान्ति जुया च्वन । उकिं गुबले तक दुःखं मुक्तगु ज्ञानमार्ग क्वातुक ज्वने फैं मखुनि अब्रले तक बुद्धि दुपिं नं सीकसीकं मखुगु लैय् वनाच्वपिं व बुद्धि मदुपिं नं हाहाले लगे जुया मखुगु लैय् वनाच्वपिं धका धाय् माली ।

सिद्धार्थ नेपाले बूढ्खः

गौतम बुद्धया सिद्धान्त कारण फलया आधारे दया बोग्खः । उकिं वसपोलया सिद्धान्त वैज्ञानिक जू । उकिं भीसं सिद्धार्थया जीवनी ब्वना तय्मा, सीका तय्माः । सिद्धार्थया जन्म नेपाले खः भारते मखु धयागु विशेषं होश तया ध्वीका कायेमाः । नेपा धयागु भारतया उत्तर पूर्व पाखे लाः । बर्मा देशं पश्चिम पाखे लाः । बर्मा मिचिना धयागु प्रान्तया पूर्व पश्चिम पाखे पहाड पर्वत दु । व पहाडया क्वसं आसाम, भुटान, सिक्किम देशनापं प्यपुंक नेपाःदु । नेपाया उत्तर पाखे चीन दु । दक्षिण पाखे भारत देश दु । सिद्धार्थ कुमार नेपाली धायबले मती च्वनी अथेसा सिद्धार्थ कुमार गोरखा जातीला धका । छाय धाःसा भीथाय बर्माय् नेपालीत यक्वं दु उपिं फुक गोरखालीत जक खः । नेपाले यक्वं जातित दु । गोर्खाली, तामाङ, शोर्पा, किराती, मगः गुरुङ, थकाली, भोटिया, उराय्, सायमी, स्यस्योत, मल्ल, आदि जातित दु । धात्थें पुलापिं नेपालीत धयापिं शाक्य वंशीत, व मेमेपिं नेवाजाति खः । आ नेपाः न्हापाथें चिकिचाकू मजूसे तःकू जूगुलिं यक्व जातीत नेपाले दुध्यात । तर संस्कृति पाखें स्वया यंकल धाःसा नेवा संस्कृति हे नेपाली संस्कृति धायेफु ।

आः शाक्य तयेगु (उत्पत्तिया) बारे छक विचार योयेनु । गौतम बुद्ध उत्पन्न ज्वी न्ह्यो अभिराजा धयाम्ह राजा सहित शाक्यत छध्व कपिलवस्तु तोता पिहाँ वया बर्माय् धगाउँ धयागु नगर देका च्वना च्वंवल । अनं लिपा गौतम बुद्ध लोके उत्पन्न ज्वी धुंका विडुढभं शाक्यतेत नाश याःबले धजराज धयाम्ह राजकुमार सहित गुलिं

शाक्यत बर्माय् वया च्वं वल । अबले हे गुलिं शाक्यत हिमालय क्वसं च्वंगु नेपाः देशे च्वं वल । आः वहे नेपा देश खः । गुलिं शाक्यत प्राणया मायां जङ्गले वना सुला च्वं वन । अन शहर बसे जुल । व थासे म्हेखाया शब्दं न्ह्याई पुसे च्वंगुलिं व देशया नां हे मोरिय देश जूवन ।

लिपा मोरिय देशे सत्रुतेसं दुःख ब्यूगुलिं देश स्यना वन । जुजु यात नं स्याना बिल । अले मोरिय जुजुया प्वाथे दुम्ह महारानी व केटीपिं सहितं बिस्युं वना पटनाय् थ्यंबले महारानीया काय् मचा बुल । आपालं दुःख जुया च्वंबले मचा बूगुलिं कष्ट जुल । मचायात लालन पालन तक नं याय् मफया व मचायात न्हूगु चायागु थले तया सां न्हुइका स्याय् धका सागःया पिने वांछोय् यंकल । व मचायात देवता व कर्मया सहायतां घोषक् कुमारयात थें चन्द्र धयाम्ह सां मेपिं सात स्वया न्हापां पिहाँवया व मचायात बांलाक आरक्षा याना तोपुया तल । अले साजवा नं खना प्रेम पूर्वकं कया यंका पालन पोषण याना तल । अले व मचायात चन्द्र धयाम्ह सां आरक्षा याना तःगुलिं व मचायात चन्द्र गुप्त धका नां तया बिल ।

ध्व चन्द्र गुप्त लिपा वया पाटलिपुत्रया जुजु जुल । वया हे काय् खः बिन्दुसार राजा । बिन्दुसारया काय् अशोक राजा खः । आ पाटलिपुत्र देशयात पटना धाइ । ध्व भारतया बिहार राज्यया राजधानी पटना नामं प्रसिद्ध जुया च्वन । थुकथं शाक्यत उखे थुखे लाना उखें थुखें देश दयेका बास यानाच्वंगु जुयाच्वन । आतक नं नेपाले शाक्य बंशीत दनि । अमि नां च्वयबले नायां लिक्क शाक्य धकाः थर च्वयेगु चलन दनि । जि नेपाले काठमाण्डू शहरे २२ ला

चवना बले शाक्य वंशीत नापं चवना वया । शाक्यते खँल्हाइगु न्यना
चवनेबले बर्मी भाय् नाप मिले जूगु शब्दत यक्वं दु । गथेकि बर्मी
भाषं मियात शाक्य तेसं नं मि हे धाइ । न्हाय् न्हायपं वा. सिखा आदि
शब्द नं भी बर्मी भाषा नाप मिले जूवो । अथेहे मुक्कं मिले जूगु व
भतिचा पागु शब्दत आपालं जिं खना । नेवाते रूपलावन नं भी बर्मीते
थेतुं च्वं । ध्व जुल नेपाया शाक्य तेगु तस्वीर ।

भी बर्मायापिनि जक शाक्य धायेगु लोमना बर्मी मात्र जुया
वन । धाथेंला भीथाय् ३० स्वीदँ न्हापा भीगु राष्ट्रीय गाने भीपिं
धगाउँ अभिराजा धयाम्ह शाक्य जुजुया सन्तान खः धका धया-तःगु
दुगु खः । आ सिद्धार्थ कुमारया जाति व देशया बारे खँ थुल
मखुला ?

आः सिद्धार्थया जन्म व परिवारपाखे नं छक वनेनु । बसपोल
जन्म जुया बिज्यागु धाय्ला लुम्बिनी उद्यान खः बसपोलया राजधानी
कपिलवस्तु खः । कपिलवस्तु व लुम्बिनी स्वक्वे जक
तापा । सिद्धार्थ कुमारया बौ कपिल वस्तुइ राज्य यानाच्वंम्ह सुद्धोधन
राजा खः । माँ देवदहया महामाया देवी खः । सिद्धार्थया कला
भद्रकञ्चना यशोधरा देवी खः । यशोधाराया यक्व पुण्ययाना वोमु
दुगुलिं वयाथें रूप मेपिनि सुयां बाँमला अथे 'धयागु अन दकसिखे
बाँलाम्ह मिसा यशोधरा देवी खः । सिद्धार्थया काय् छम्ह दु । वया नां
खः राहुल कुमार । बोधिसत्व सिद्धार्थ जन्म जूखुनुहे देवदहया राजा
सूप्रबुद्धया अमिताभा धयाम्ह महारानिया कोखं भद्रकञ्चना
यशोधरा धयाम्ह पुत्री जन्म जूगु खः ।

सुद्धोदनया किजा अमितोदनया नं काय् छम्ह जन्म जुल ।

वया नां खः आनन्द । छन्दकसारथी, कालुदायी मन्त्री व कन्धक सल
आदि नं उखुनु हे बूगु जुया च्वन । मध्यम देशे बोधिबृक्ष मा नं
बुल । लूयाघः प्यंगः नं उत्पन्न जुल ।

सिद्धार्थकुमार जातिपाखें शुद्ध क्षत्रिय खः । आदि कालनिसें
महसम्मत् राजा सूर जुया असम्भिन्न क्षत्रिय कुले उक्का मुख राजाया
पालनिसें शाक्यवंस धयागु नामं प्रख्यात जुल ।

अबुया कांछि महारानीयात बियातःगु वचन पालनं यायेमाला
थः बडा महारानीया कायपिं पितिना छोगुलिं अपिं जंगलेवना शाक
धयागु साल सिमाक्वे राजदरबार दयेका च्वपिं जुया नं शाक्य धाइ ।
हानं जातयात मस्यंक आरक्षा याना च्वपिं जुया नं शाक्य शक्तिवानया
अर्थे नं शाक्य धका धाइ । थ्व खँला आपासिनं न्यनाते धुंकुगु व स्यूगु
खँ खः । मस्यू पिसं सीकातये मागु खँ खः । तर थन थुगु बारे ताहाक
याना च्वनेगु समय मखु ।

सिद्धार्थ कुमारयात माःगु तक सम्पत्ति सुख प्राप्त जुया च्वंगु
दु । नामी नामी शाक्य राजात व ततः धपिं इष्टमित्र यक्वं दु । थज्यागु
सुख ऐश्वर्य वैभव फुकं सिद्धार्थकुमारं त्याग याना बिज्यात । साधार
ण राजकुमार पिसं अथे त्याग यायेगु सम्भव मदु । संसारे उत्पन्न
जुक्को नासज्जीतिनि । फुकक जीव व अजीव वस्तु त्याग याना तोता
वनेमानिगु वस्तु खः ।

न्हयाक्को हे उपाय यासां कृतः यासां ज्वना च्वने फँगु नं
मखु, दँगु नं मखु । तर भिंकथं त्याग यायगु हे बुद्धि मानिया चिं
खः । गुलि नं भीगु न्हयोने रूप व नाम फुककं हे परिवर्तन जुयावनीगु
वस्तु खः । सुनानं पना पनेफँगु पदार्थ मखु । योसां मयोसां तोता वने
मागु वस्तु । थःम्हं धयाथे छुं मदु ।

सिद्धार्थकुमार प्रज्ञावान व वीर पुरुष जुया लोभ, द्वेष व मोह यात कोत्यला जीव व अजीव वस्तु फुकं त्याग याना बिज्यात । उकिं वसपोलं गुगु त्याग याना बिज्यागु खः व भिकथं त्याग यागु धाइ । भीपिं नं संसार तोता वने मानिपिं । ज्वना वने दुगु छुं मखु । उकिं भी सकसिनं म्वाना च्वंतले भिंगु ज्या याना त्यागयाये सयके माला च्वंगु दु । भिकथं त्याग यायेगु कुतः यायेमाः ।

छुं पदार्थ वा वस्तुयात आशा यायेगु प्रेम यायेगु, माया व प्यारयायेगुयात लोभ तृष्णा नं धाइ । छुं वस्तु वा निमित्त, आरम्भण खना घृणा द्वेष व दिक्क चायगु यात क्रोध धाइ । छुं वस्तु वा खं यात खः ये, सत्यथे ध्वीका काये मफुगु यात, प्रज्ञामदुगु अवस्थायात मोह धाइ ।

सिद्धार्थकुमारं दुःखया मूल कारण जुया च्वंगु ध्व स्वता यात हानिसे लिना वां छोया बिल । लोभ, द्वेष व मोह धयागु क्लेश घका, मन बलुका बीगु घका बुद्धिमान पिसं जक ध्वीके फैं खंके फैं । मूर्ख तसें ध्व खं ध्वीके फैं मखु । धुकिं याना हे आपा मनूत अनेनेगु दुःख व पीर ज्वीका च्वने मागु खः । धुगु बारे भीसं बाँलाक सयेका सीका तयमा । लोभया कारणं छु छु दुःख कष्ट ज्वीयो धयागु खं जिं छगू निंगू सयेका सीका तयाथे कना हये बाँलाक न्यनादिसैं ।

उपमाबिया धायमाल धाःसा-लः न्ह्याना च्वंगु घले गबले सफागु लः गबले गबले फोहरगु लः न्ह्याना च्वनी । अथेहे भीगु नुगले चित्त परम्परा विचार रूपी लः न्ह्याना च्वंगु दु । उकिं नं गबले गबले स्वच्छगु भिंगु चित्त न्ह्याना च्वं । गबले गबले अशुद्धगु बलुसे च्वंगु चित्त न्ह्याना च्वं । ध्व भीसं मस्यू गुबले निसैं भीगु मने भिंगु

व मभिङ्गु लोभ चित्त, द्वेषचित्त न्ह्याना च्वन । ध्व सुनानं धायेमफु ।
थागा मदुगु संसार दुसेनिसं न्ह्यानाच्वन । भीके अविद्या मोह दया हे
ध्व लोभ व द्वेषया खुसीधाः न्ह्यानाच्वंगु खः । अविद्या मोह मदुगु
जूसा लोभ व द्वेष गुगुकि दुःखया कारण रूपी खुशीधाः न्ह्याना
च्वंगुनं व बन्द जुल खै । तर मोह व अज्ञानतां भीत बोक्सं दुवी थें
दुबिना च्वंगुलिं भीके दुने लोभ व द्वेष योत खंकेमफु । होश हे मदेका
भुलेयाना तल । ध्वं कापिं थें जुयाच्वन । ध्वहे अविद्याया कारणं
संस्कार दयाच्वन धागु । थयेजुया च्वंगुलि मनुत संसार चक्रे चाचाहिला
च्वनेमागु । साधारण पृथक जनपिसं मस्यूकि संसार चक्रे छाया मनुत
तक्यना च्वन, चाचाहिलाच्वने माल धयागु । आज्ञानी तसें ध्वखँ ध्वीके
फैमखु, कारण खंके फैमखु । बुद्धिजीवि अर्थात प्रज्ञादुपिसं जक
खंकेफै ।

ध्वखँ ध्वीका बिइया लागि उपमा लागि छगू बी । छथाय्
लुँघः छगः खना धाय् । अले व लुँघ धयागु बाँलागु व मूवंगु वस्तु
खः । उकिं व लुँघः खना गुगु काय् मास्ते वैगु चित्त खः व लोभ चित्त
खः । व लुँघःया कारणं लोभचित्त उत्पन्न जुल । लोभचित्त उत्पन्न
जूबले रुपनं न्हापायागु रुप मखुत । लोभं उत्पन्न जूगु हे रुपजुल । व
हे खः पुलांगु नाम चित्त व रूप नासजुया न्हूगुचित्त व रुप उत्पन्न
जुल । थुलि सूक्ष्मगु नामरूप धर्मया उत्पत्ति व भंग ज्वीगु धका सीके
माः । उत्पन्न जुल धायेवं विनाश ज्वीगु धकाःसीका काय्माः ।
वस्तुया कारण लोभ ज्वीगु धैगु सीके धुकां लोभया कारणं क्रोध
उत्पन्न जूगु खं न्ह्यथने ।

न्हापा न्हापा अबौद्ध ऋषि छम्ह दु । ध्व ऋषि तस्सकं
तःमी । बुंबालि यक्व दुम्ह जमिन्दार थें जुया च्वन । वं यक्व मनुतेत

बुंज्या याका न्हिं निमना निमना जक वा ज्याला बिया छोइगु जुया च्वन । मेगु वा फुककं थःम्हं कया मुंका थः यत्थे याना च्वन । अथे शोषण याना मुंका च्वंगु खना ज्यापुत फुंक छपँजुया ऋषि याथाय् वया धाल -

भो ऋषि ! छपिसं करपिन्त च्यो याना आपा धन मुंके मज्यू मखु ला ? करपिन्त दुःख बिया बुं बालि यक्व तया धन मुंका च्वनीम्ह ऋषि मखु । जिमित बुं इना व्यु धका हाःवल । अबले हे मोटर ड्राइवर तसे नं ध्यबा मगा धका हडताल याना च्वन । थ्व खँ सीका रिक्सावाला तसें छसुका ध्यबा काय थाय् निर्कादां कया बिल । थथे परस्पर लोभया कारणं क्रोध पिहाँबल । क्रोधया कारणं मनूतेगु शान्त रूप नाश जुया खाया रूप छ्यपु खा जुल, बिरूप जुल । थथे लोभ क्रोध उत्पन्न जूगु बिस्तारं थुइक्य मा ।

हानं मेगु छगु उदाहरण बी । धायनु कि बाँलागु रूप छगु खन । व रूप खनेवं आहा ! गुलि बाँलागु ! व जित दःसा गुलि ज्यू धयागु लोभ उत्पन्न ज्वी । हानं बांमलागु रूप खनि अले तँपिहाँ वइ, धवगिग खा अलच्छिनाम्ह खन का ! धका क्रोध चित्त उत्पन्न ज्वी । होश मदुतले लोभ द्वेषजक उत्पन्न ज्वी । स्मृति सहितगु चित्त उत्पन्न जुल कि, होश दतकि बाँलागु रूप खंसा नं लोभ चित्त उत्पन्न ज्वी मखु । थ्व फुकं अनित्य, परिवर्तनशील धयागु यथार्थ ज्ञान अथवा प्रज्ञा दया वई । अथेहे बांमलागु व मयोम्ह खनीबले नं तँ पिहाँ वइमखु । स्थिर मखु धयागु बांलाक मथुलकि लोभ, क्रोध या ल्यू ल्यू अज्ञान सत्ययात मस्यूगु मोह उत्पन्न ज्वी ।

लोभ व द्वेष धयागु पिनेया रूप खना जक दया वइगु मखु । थःगु शरीरया ल्हा तुति आदि अंग स्वया बाँलासा गुलि बाँला

धका लय लय ताया च्वनी । थःगु शरीर खना थःहे आशक्त ज्वी अले लोभ व मान उत्पन्न ज्वी । थःगु शरीरया रूप बांमलासा दुःख ताइ च्वनी लागि चाया च्वनी छुयाय् जिगु ख्वा बाँमला, न्हाय् मरू छयाकः धका पीर कया च्वनी । अले तं पिहाँ वई । थथे थःगु शरीर खना लोभ, मान व क्रोध उत्पन्न याना च्वंगु हे ध्व शरीरया अनित्य बारे बाँलाक ज्ञां मदुगु, मथुगुलिं खः । प्रज्ञा ज्ञान मदया मोहया बसे लाना खः ।

मोहया कारणं रूप (संस्कार) दत । संस्कारं याना (अकुशल पाप चेतना याना) बिज्ञान (बाँला मला धायेगु) उत्पन्न ज्वी । थथे हे संसार चक्रे चाचा हिला च्वनी । थुकी यात जन्म चक्र नं धाई । थुकी यात प्रतीत्य समुत्पाद नं धाई । गथे कि पुसा दुगुलिं माँ चुलि ह्वया फल सयावइ । कारण दुगुलिं फल सल । अथे हे छुं कारण दुगुलिं जन्म धयागु दत । जन्म नापं बुन्हा ज्वीगु, रोगी ज्वीका च्वने मालीगु अले सिना वनेगु दया वै । ध्व जन्मयाना बुन्हा बुन्ही ज्वीगु, संचमदयेका च्वने मालीगु व सीमागु ध्व स्वता सुयातं भेद भाव मयासे सकसितं उथें उथें ज्वीक भोग याये माली । धनी व धर्मात्मा, पापी व गरीब धया सुयातं दया माया मतः । सुं नं थुकिं बचे ज्वी फै मखु । सकले बुन्हा बुन्ही जुया सिना वने मागु धका सीका हे सिद्धार्थ कुमारं जिगु, बाँलागु धका हालाच्वंगु धन सम्पत्ति सहितं थः योम्ह कला काय् व माँ-बौ तोता जनहित ज्वीगु ज्ञान ल्वीका बिज्यात । त्याग भावना माः धयागु सन्देश कना बिज्यात । कला काय् म्ह्याय् सकसिनं त्याग याय्माः धाःगु मखु । जनहित ज्वीगु ज्या याय्बले ला काय् म्ह्याय् लुमका माया याना च्वने मज्यू धागु हे सिद्धार्थया बिचार खः ।

सिद्धार्थ कुमारं राज्य तोता वंगु हे दुःख गनं दयावल, दुःखया कारण छु धयागु पत्ता लगे यायेत खः जन्मं याना कर्म धयागु दया वल । कर्म धयागु चेतना यात धाई । लोभ, द्वेष व मोहया चेतना दत्कि कर्म भिनी मखु । तृष्णा चित्तं यागु कर्मया फल बाँलाइ मखु । अले दुःख दया वइ । दुःखया कारण तृष्णा हे खः न्ह्याक्को दुसां मगा । लोभ, क्रोध व मोह दत्तल्य कर्म अवश्य दै तिनि । कर्म दत्तल्य जन्म अवश्य दै तिनि । जन्म दत्त धायवं दुःख (संघर्ष) अवश्य दैतिनि धका सिद्धार्थ ध्वीका काल । दुःखया (संघर्ष) या मुख्य कारण तृष्णा (शोषण) खः धका सीका तृष्णायात हाँ नापं ल्येथना छोयेत हे सिद्धार्थ कुमारं आषाढ पुन्ही खुनु सोमबारया चान्हे कथक सल गया गृहत्याग याना बिज्यात । अनोमा नदी पारयाये धुनेवं थःसल जवा छन्दक याके न्यन-ध्व छु खुसी हाँ ?

छन्दकं धाल-ध्व अनोमा नदी खः ।

सिद्धार्थ धाल- छन्दक अथे खःसा जिगु प्रव्रज्या ध्व खुसी पारि हे ज्वी थःगु राज आभूषण (राज्य तिसा) छन्दकयात बिया थःगु तलबारं सँ त्वाल्हाना घटीकार धयाम्ह ब्रह्मां बी हगु पलि स्वांयागु चीवरं पुना काशि देश यागु बस्त्र तोता बिज्यात ।

छन्दक नं लिहाँ वने मखु, राजकुमार नापं हे च्वने धका बिलाप याना च्वमेसित, सिद्धार्थ कुमारं धाल- छन्दक आः छु जि नापं च्वनेगु अवस्था मखु । दरबारे जिमि माँ अबु व यशोधरा देवी छ्वया च्वन ज्वी, छु याकनं लिहाँ वना अभितनिं खबर कना सम्भेयाना सन्तोष यानाति ।

छन्दक सुतु सुतुं. लुरू लुरू जुलं बूम्ह थें कन्थक सल ज्वना कपिलवस्तु पाखे लिहाँ वना च्वन । कन्थक सलया थःमालिक तोता

वने मागुलिं नुगः मछिंका अनोमा नदीया सिथेसं प्राण तोता वन ।

छन्दकया शोकयात कन्थक सल सीगुलिं छोमी ध्यो लुइथें जुल । मिखाय् खोबि जायक तथा छन्दक राजदरबारे थ्यंक वन । दरबारे शुद्धोदन जुजु, प्रजापति गौतमी व यशोधरा देवीपिं सकलें बिलाप याना शोके दुबे जुया च्वंपिन्त सिद्धार्थ प्रव्रजित जूगु समाचार कना बिल । थ्व समाचारं छुं भतिचा दरबारे शान्तिया बाताबरण हया बिल ।

सिद्धार्थ कुमार प्रव्रज्या ज्वी धुंका लिक्कसं च्वंगु अनुप्रिय धयागु अँया जंगले दुहाँ बिज्यात । अन जंगले यक्व दयेक बचारिकपिं ल्यायम्ह-ल्यासि व बुढा बुढीपिं ऋषि-ऋषिनीत बास यानाच्वंगु जुया च्वन । ऋषिनीत थः थःगु ज्याय भुले जुया च्वन । गुलिं सिमा गया फल खाना च्वन । अपिं मध्ये गुलि सिनं सिद्धार्थ कुमार खनेव लसकुस (स्वागत) याना धाल- भो ऋषि छपिं गनं बिज्यानागु ? आः छु ज्याय् थन बिज्यानागु ?

सिद्धार्थ कुमारं धाल- जि छम्ह राजकुमार खः जित दुःख धयागु छुं मदु । तर दरबारी जीवन जित मयया वल । आध्यात्मिक शान्ति मदु । अभिमान, तःधं चीधंया भेद भाव खना वाक्क वल, न्ह्याक्को सुख दुसां मगा । मने दुःख ला दया वो । यक्व मनूत दुःखीपिं खना । अभिगु जीवन सुखमय यायेगु उपाय व दुःखया कारण ध्वीकेगु ज्ञान माले धका राजदरबार जक मखु माँ-बौ व कला काय् तोता वया ।

ऋषि- ऋषिनीतसें सिद्धार्थ कुमारयात श्रद्धा भक्तिं धाल- भो ऋषि ! छपिन्त जिमिथाय स्वागत दु । थन शान्तगु व न्ह्यइपुसे च्वंगु अँया बगैचा दु । थन जंगले च्वना बिज्याहुँ । थन हे छपिनि

इच्छानुसारं ज्ञान लाभ यायेत ध्यान याना बिज्याहूँ । छपिन्त छुं तकलिफ ज्वी मखु । जिमिसं छपिन्त मागु तक सेवा याय् ।

सिद्धार्थ कुमार इमिगु अनुरोध (बिन्ति) यात स्वीकार याना अनसं चवना इमिसं यानाच्वंगु तपस्या अभ्यास याना बिज्यात ।

इमिगु बिचार अनुसारं चिकुकुं लखे दुना चवनेगु, तानो बलेनं निभाले थस्सः पाया चवनेगु, सूर्य पाखे ल्हाःल्हना चवनेगु आदि तपस्या यात धायेवं दुःख फुइ धयागु विश्वास खः । सिद्धार्थ कुमारं इमिगु फुकक तपस्या गगुकि शरीरयात कष्ट बीगु फुकं अभ्यास याना स्वये धुंका बिचार यात-थ्व धर्म गतिलागु मखु । थुकिं गन मने च्वंगु क्लेश तना वनी, गनया दुःख फई ? थथे कल्पना याना ऋषि-ऋषिनीतेत धाल-

छल्पोलपिनिगु तपस्या फुक जिं अभ्यास याना स्वये धुन । थुकिं जीवनया रहस्य व संसारया वास्तविकता छुं थ्वीका काय फै मखु । भवचक्रं छुटे ज्वीगु छुं चिं थुकी मदु । जन्म मरणं छुटे ज्वीगु छु नं उपाय थुकी मदु । उकिं जि थनं तोता वनेत बिदा काःवया चवना ।

अले अन च्वंमह बुद्धाम्ह ऋषिं धाल-ए ल्यायमह चाम्ह ऋषि ! छं दुःख फुकेगु ज्ञान सीकेगु इच्छा खःसा विन्ध्या धयागु पर्वते आलारक धयाम्ह ऋषि व उद्दकराम धयापिं निम्ह ऋषिपिं दु । इपिं प्रसिद्धपिं बिद्वानपिं खः । अन वंसा छं मनं तुना थें ज्ञान लाभ याये फै ।

सिद्धार्थ कुमार अनं पिहाँ वनेत तयार जूबले अन जंगले च्वपिं ऋषिनीतसें बिन्ति याना धाल-

भो ऋषि ! छाया थन तोता बिज्याय् त्यनागु । छपिं थन

बिज्यासैं निसैं जिमि साप न्ह्याइपुसे च्वं । छपिं थनं बिज्यात कि थन मतसिइ थें छ्यूंसे च्वनी । जिमिगु पाँखे छुं गलित जुल ला ? जिमिगु छुं द्रंगु दुसा जिमित क्षमा याना बिज्याहूँ । कृपातया थन हे च्वना बिज्याहूँ । जिमिसं आः स्वया नं अपो बाँलाक छपिनिगु सेवा याय् ।

सिद्धार्थ कुमारं धया बिज्यात-भो ऋषीनीत, जित थन गुगु प्रकारं श्रद्धा तया स्वागत सेवायागु खः थ्व खना जि साप लुधं, जित आपालं लयता वो । जि कृतज्ञ जुया । तर जिं माँ-बौ व कला अले मेपिं परिचारिकात तोता वया । इपिं खोया च्वन । इमित त्याग याना वया जित ला आनन्द दु । यदि इमिसं जित तोता वंगु जूसा जि नं इपिं थें नुगः मछिंका खोया च्वने मालीगु खै । आः थन नं छल्पोलपिसं तोता वने न्ह्यनो जिं हे न्हापालाक तोता वनेगु भिंताः बांला ताः । थुलि धया बोधिसत्व सिद्धार्थ अनुप्रिय जङ्गले च्वपिं ऋषिनीत ख्वेक ख्वेक तोता बिन्द्या पर्वते च्वपिं आलार व उदक ऋषिपिंथाय् बिज्यात । न्हापां कालाम जातियाम्ह आलार ऋषियाथाय् च्वना ध्यान आदि अभ्यास याना, छलफलयाना न्हेगु लौकिक ध्यान प्राप्त याये धुंका अनं उदक ऋषियाथाय् च्वना च्वेयागु ध्यान लाभ याना च्यागू समाधि पूर्ण ज्वी धुंका मती तल-गा ! जित मागु ज्ञान थुमिकेनं मद्दु खनि । जीवन मरणया रहस्य, संसारया वास्तबिकता, दुःखया कारण थुमिसं मस्यू खनि । थुमिगु लँपु क्लेश प्रहीन याना तृष्णामदेका बुद्ध ज्वी फँगु मखु खनि का ! थन च्वनां ताले लाई मखुत धया अनं नं पिहाँ बिज्यात । पिहाँ बिज्याना मगध जिल्ला राजगृह नगरे ध्यन । अन बिम्बिसार जुजु नाप लाना लयतातां खल्ला बल्ला जुल । बिम्बिसार जुजुं धया बिज्यात-

“छपिं ल्याय्म्हतिनि, गृहत्याग याय मत्योनि । लौकिक सुख

निं भोग याना बिज्याहूँ ।

सिद्धार्थ कुमारं धाल-महाराज ! छपिसं धया बिज्यागु लौकिक सुख धात्थेंयागु सुख मखुनि । मचाते भ्वे न्याय्का नये थें जक खः । लखे थाहाँ वैगु पोपोचा थें अस्थिर खः । आध्यात्मिक शान्ति मदु । पिरं मतोतु । उकिं जिं राज्य सुख त्याग याना वया ।

बिम्बिसार जुजु साप लय् ताया धाल-आमथे संसारया अनित्य व परिवर्तनशील यात खंका पिहाँ वने तेनागु खःसा भिं हे जुल । साधुवाद बिया हाकनं धया बिज्यात । आमज्यागु हे यचुगु नुगलं पिहाँ वयागु खःसा छपिनिगु उद्देश्य व इच्छा पुरे ज्वी मा । बोधि ज्ञान प्राप्त याये धुनेवं जिगु राज्ये छकनिं न्हापां बिज्याहूँ धका निमन्त्रणा बिल ।

सिद्धार्थ कुमारं ज्यू धका लिसः बिइ धुंका अनं सरासर उरुवेल जंगल बिज्यात । अन बिज्याय् धुनेवं कर्मस्थान भावना (ध्यान-समाधिया अभ्यास) याय्त योग्यगु थाय् ल्यया पञ्चवर्गीय पासापिं नापं च्वना बिज्यात । पञ्चवर्गीय पासापिंगु नां थथे खः- कोण्डञ्ज, वप्प, भद्दिय, महानाम व अस्सजित । थुपिं पञ्चवर्गीय पिनि पाखें सेवा याका गबलें भोजन छप्य, गबलें फल छग गबलें जाकि निगः- चा, गबलें हामो निगचा, गबलें हामो छगः जक थुकथं आहार म्ह याना यंकु यंकुं सिमाहः दाय्का, लिपा नहे मनसे नं त्याग याना तपस्या याना बिज्यात । अथे आहार नयेगु तोता यंकुबले वसपोलया शरीरे ला व हि सुकूगना वन । साप गंसी जुया वन । वसपोलया पुरुष लक्षण तक नं सी मदया वन । अपो मात्राय् मेहनत व उत्साह याः बले चंक्रमण याना च्वं (इरु थिरू जुया च्वं) बले बेहोश जुया भोसूवन । आनापान ध्यान हे नं लुमंका च्वने मफत । लिपा भतिचा होश दयावो बले मती तल- थथे खुदँ तक दुष्कर चर्या याना नं ज्ञान प्राप्त याये मफु । थुकिया

कारण खःश्रद्धा वीर्यं व प्रज्ञा धयागु मदयेक मगागु खःसां नं अपो नं मज्यू । समाधि नं अपो मज्यू । ध्व फुकं जिके अपो जुल । स्मृति नं न्ह्याबले दया च्वनी धयागु मखु । उकिया लागि मात्राछि आहार नया च्वने माः । उकिं आ जिं मात्राछि आहार नया थःगु शरीर यात निं बःलाके माल । अनं लिपा हाकंन श्रद्धा, वीर्यं, प्रज्ञा व समाधिं मात्रा मिले याना यंके माली धका विचार याना लिक्क च्वंगु गामे भिक्षा प्वना आहर सेवन याना बिज्यात । बिस्तारं शरीर बःलाना वल । पुरूष लक्षण खने दया वल । ला व हि खने दया बाँ नं लाना वल ।

अले पञ्चवर्गीय पिनि सिद्धार्थया बारे खँ जुल -ध्व सिद्धार्थ खुदं तक थाकुक्क तपस्या याना नं बोधि ज्ञान लाय मफु आः भिक्षा प्वना प्वा त्यंका नया ल्ह्वंका च्वं मेस्यां छु ज्ञान लाइ । ध्वयागु भरे च्वनां ताले लाइ मखुत । तोता वने माल धका सलाह याना अनं भिंच्यागु योजना (७२ क्वे) तापाक च्वंगु ऋषि पतन मृग दावने (सारनाथे) च्वं वन । बुद्धगयाया लिक्क च्वंगु उरुवेल जंगले सिद्धार्थ याकचा च्वना बिज्यात ।

अनं जंगलया लिक्कसं सेन धयागु गामे महासेन धयाम्ह सेठ छम्ह दु । वया म्ह्याय् छम्ह दु । वया नां ख सुजाता । वया बैस जाया वो बले छमा बरषदमा (वंगलमाया) क्वे वना थथे भाखल याना वोगु दु- भो वृक्ष देवता यदि जित समान कुलयाम्ह बाँलाम्ह थःम्हं धयार्थे दुम्ह भात चूलाना न्हापां काय् छम्ह दत धाःसा छल्पोलयात दच्छिया छको साप हे तःधंका बाँलाक भःभः धायेक पूजा या वये ।

सुजाताया मनं तुना तःथें वया योम्ह भात चूलात न्हापां काय नं बुल । मनोकामना पूर्ण जूगुलिं बैशाख पुन्ही खुनु बलि पूजा याय्या निम्तिं सा दुरु मुक्कं तया क्षीर भोजन थुया पुण्णा धयाम्ह

दासियात धाल- छ भी वृक्ष देवता याथाय् वना यच्चुक बँपुना
सुचुकुचु याना वा । थौं भी अन भारि नक्सां पूजा याः वने मानि ।

व पूर्णा धयाम्ह दासि व सिमाया ववे, वंबले बोधिसत्व
सिद्धार्थ सिमाव्वे यइपुसे च्वंक विराजमान जुया च्वंगु खन । काचा
काचां लिहाँ वया थः मालिक सुजातायात थ्व खँ कं वल । थ्व खँ न्यने
धुने वं सुजाता लय्तागु उलि थुलि म्दु । थौ जिमि वृक्ष देवता हे स्वयं
कुहाँ बिज्याना च्वन । धन्य जिगु भाग्य ! अले आपालं मूवंगु पात्रे
(लुंयागु गोल्पाते) खीर तया वृक्ष देवताया थाय् वना पूजा यात । व पात्र
लः ल्हाना कया बिज्याना नेरञ्जना नदीया सुप्पतित्थ धयागु घाटे
वना मोल्हुया नदीया सिथे पूर्व पाखे स्वया क्षीर भोजन भपा
बिज्यात । भोजन सिधयेवं व लुंयागु पात्र खुसी च्चीक छोट । व पात्र
लःया धार काटे याना दथ्वी लाक्क वना न्हापा न्हापा यापिं स्वम्ह
बुद्ध पिनि पात्र दुथाय् काल नागराजया भवने लाःवन । अनसं च्वंगु
शाल वने बोधिसत्व सिद्धार्थ न्हिच्छं तक च्वना मूल कर्मस्थान
कायगतासति (=शरीर सम्बन्धी होश तया च्वनेगु) भावना याना अनं
महा बोधि वृक्ष (वंगल सिमा) दुथाय् बिज्याना च्वंबले सुद्धिय धयाम्ह
घाँय् लः वइमेस्यां घाँय् च्याथू दान बिल ।

बोधिसत्वं घाँय् च्याथू ज्वना वंगल सिमा न्हेचा चाहुला
घाँय् च्वः सिमा पाखे लाका घाँय् लाया पूर्व पाखे स्वया बोधि ज्ञान
प्राप्त मज्जूतले थ्व आसनं दने मखुनि धका अधिष्ठान याना प्यंगू अङ्गं
पूर्णगु वीर्यं न्ह्योने तया आनापान कर्मस्थान भावना याना च्वना
बिज्याबले इन्द्र ब्रह्मा आदि देवतापिं वया पूजा याना च्वन । अबले
हे वशवर्ति मार देवपुत्र आपालं सेनात ब्वना गिरिमेखला धयाम्ह
किसि गया अनेक प्रकारया सस्त्र अस्त्र ज्वना ल्वाःवोम्हेसित बोधिसत्वं

थःगु सत्य आदि पारमी बलं बुका विजय प्राप्त याना प्रथम यामे पुब्बे
 निवासानुस्मृति ज्ञान, द्वितीययामे दिव्य चक्षु ज्ञान, सुथसिया प्रहरय्
 अनन्त चक्र वाल कम्पज्वीक पटिच्च सम्पुपाद ज्ञान सहित आनापान
 चतुर्थ ध्यान लाना विपस्सना (विपश्यना) ज्ञान वृद्धि याना आसवक्खय
 (आसवक्षय) ज्ञानं किलेस (क्लेश) यात नाश याना प्यंगु मार्ग छसिनिसें
 प्राप्त याना फल ज्ञाने थ्यंका पच्चवेक्खना (प्रत्यवेक्षणा) बोधिया अन्ते
 फुकक धर्मयात थगु सब्बञ्जुतजाण (सर्वताज्ञान)प्राप्त याना बैशाख
 पुन्ही बुद्धबार खुनु त्रिलोक नाथ जुया बिज्यात । बुद्धत्व प्राप्त ज्वीवं
 दक्ले न्हापां अनेक जाति संसारं धयागु उदान (प्रीतिवाक्य) प्रकाश
 याना बोधिवृक्ष स्वया प्यकु तापाक च्वना फल समापत्ति ज्ञानं न्हेतु
 तक ध्याने च्वना बिज्यात । अनं लिपा बोधि वृक्ष सिमाया किचले
 च्वना बोधिज्ञान प्राप्त जूगुलिं कृतज्ञता ज्ञापन याना मिखा पति मयासे
 न्हेनु तक पूजा याना बिज्यात । अनं लिपा न्हेनु तक रतन चंक्रमण
 याना बिज्यात । अले न्हेनु रतनाघरे च्वना विनयपिटक सुत्तपिटक व
 अभिघम्मपिटक फुककं विचार याना अनं अजपाल वृक्षमुले न्हेनु च्वने
 धुंका मुचलिन्द धयागु सिमाक्वे च्वं बले तस्सकं वावोगुलिं
 नागराजाया पाखें सुरक्षा जुया बिज्याना थथे न्हेगू हप्ता, न्हेनु न्हेनु
 न्हेथाय् च्वने धुंका राजायतन सिमाया थासं अजपाल सिमाक्वे थ्यंबले
 बुद्धया मने हतोत्साह जुया वल । जिं ध्वीका कयागु ज्ञान तस्सकं
 गम्भीर । साधारण गृहस्थाश्रमे च्वंपिं थथगु चिन्ताय् भुले जुया च्वंपिसं
 ध्वी मखु । जिं उपदेश ला बी तर लखे आखः च्वयेथें जक ज्वी मनुतसें
 न्यनी तुरन्त लोमंका छोइ । उकिं याकचा जंगले वना आनन्दं च्वंवने
 धयागु मती वल ।

थथे हतोत्साही जूगु खना सहम्पति ब्रह्मा बुद्धयाथाय् वया

प्रार्थना या वल - छपिसं उलि दुःख सिया लाभ याना बिज्यागु बुद्धत्व अथें जंगले चवना आनन्द कायेत मखु । याकचा सुखं चवनेत मखु । छपिनिगु त्याग जन जीवन सुखमय यायेत खः । छपिं हे आमथे उत्साह हीन जुया निराश जूसा ला दुःखी व पीडित जुया च्वंपि मनूत गुबले खिउँ थासं तुयूथाय् लाइगु ? भो गौतम ! कृपा तसें उपदेश बिया बिज्याहुँ धका प्रार्थना यासेंलि उपदेश वीगु मती तया बिज्यात ।

आः सुयात न्हापां उपदेश बी माली धका मती तःबले न्हापा थःहे गुरु ज्वी धुंकूपिं विद्वानपिं आलार व उद्दक धयापिं ऋषिपिं लुमन । छाया् धासा इमित उपदेश ब्यूसा याकनं ध्वीका काय् फै । तर इपिं नं परलोक वने धुंकल धयागु खबर न्यने दत ।

बुद्धं आ : मेपिन्त सुयात उपदेश बी माली धका बिचाः याना च्वंबले पञ्च भद्र वर्गीय पासापिं लुमन । इपिं ऋषि पतन मिगदाय वना चवन । अन हे वने माली धका सरासर वाराणसी पाखे पलाः न्ह्याका बिज्यात । लें उपक धयाम्ह तपस्वी छम्ह नापलात । उपक परिव्राजकं न्यन-

“भो पासा छपिनी ख्वा साप यचुसे च्वं । इन्द्रिय साप शान्त खने दु । छपिनि नां छु ? छपिनि गुरु सु ?

बुद्धया लिसः ख- जित जिन धाइ । जि गुरु सुं मद्दु । जिं थः थःमहं गुरु म्वाक बोधिज्ञान प्राप्त याना ।

उपकं खय्फु, खय्फु धका छ्यौं ल्हुकु ल्हुकु संका हानं न्यन-

आःछ गन वने त्यनागु ?

बुद्धं धया बिज्यात-उपक ! बुद्धपिनि धर्म अनुसारं धर्म चक्र

धर्म देशना यायेया निमित्त वाराणसी लिक्कसं मृगदावने वने त्याना ।

उलि खँ न्यनेवं उपक थःगु लँ लिना वङ्ग जनपदे वन ।

बुद्ध नं सरासर वाराणसी शहरया लिक्कसं मृगदावने (सार नाथे) बिज्यात । न्हापालां पञ्च भद्र वर्गीय पिसं गौतम बुद्धयात विश्वास मया । स्वागत याये मखु व तप भ्रष्ट साक्क नयेगु पल्के थूम्ह गौतम यात । वास्ता नं याये मखु धका हाला च्वसां तभी गौतम बुद्ध लिक्क थ्यं लिसे इपिं थथःगु प्रतीज्ञाय् च्वने मफत । गुलिसिनं वसपोल यात स्वागत यात । गुलिसिनं वसपोलया पात्र काल । गुलिसिनं आसन लाया बिल । गुलिसिनं तुति सीका बिल । थुकिं सी दु बुद्धया शीलया प्रभाव, समाधि फल, वसपोलया नुगः गुलित शुद्ध धयागु प्रमाण थुकिं व्यु ।

आषाढ पुन्ही शनिवार खुनु वसपोल बुद्धं पञ्च भद्र वर्गीय पिन्त धर्मचक्र प्रवर्तन सुत्र देशना याना बिज्यात । वसपोलं धर्म चक्र चाहीका धया बिज्यात-ट्टे मे भिक्खवे अन्ता पब्बजितेन न सेवितब्बा अर्थात् भिक्षुपिं ! निगू अन्त छिमिसं सेवन याये मज्यू अथवा निगू खँय् छिपिं अति ज्वी मते । वसपोलं धर्मचक्र प्रवर्तन याना बिज्यागु छुं सफूया आधारे मखु । सुं गुरूया भरे च्वना मखु । थःगु हे अनुभवया आधारे खः । थःम्हं हे अनुभव याना ध्वीका कना बिज्यागु जुम्हा निंतिं थ्व धर्मचक्र सुत्रया महत्त्व यक्वं दु । विश्वास याये बहगु खँ खः ।

धर्मचक्र सुत्रं वसपोलं छु खँ ध्वीका बिज्यात धासा भीगु न्ह्योने च्वंगु लौकिक व भौतिक सुख सम्पत्ति न्ह्याक्व दुसां आध्यात्मिक सुख शान्ति प्राप्त ज्वीगु मखु । न्ह्याक्को दुसां मगा । सन्तोष धयागु मदु । लःत्वने प्याःचाइबले चिसवाः वोगु लः त्वने थें खः । थज्यागु भौतिक सुखे जक प्यपुना च्वनेगु ठीक मजू । धात्थेंया आध्यात्मिक

सुख प्राप्त मजू । थुकीयात कामसुखल्लिकानु योग धाइ । थ्व छगू अन्त वा अति खः । थुकी अति जुया भूले ज्वी मज्यू ।

हानं थःगु शरीरयात अपो मात्राय् दुःख कष्ट वियाः घोर तपस्या याना नं सुख प्राप्त मजू, ज्ञान प्राप्त मजू । भन चिन्तन शक्ति व बुद्धि हीन जुया वं । शरीरयात दुःख बीगु मार्गयात अत्तकिलमथानुयोग धाइ । थ्व नं छगू अति वा अन्त खः । अति सुखे न शान्ति मदु, अति दुःख व पीडा ज्वीका च्वनेगुली नं शान्ति मदु धयागु (धनी व गरीब जुया च्वने गुली शान्ति मदु) थःगु अनुभवया खँ बुद्धं कना बिज्यात । उकिं थ्व निगू अन्ते मवंसे मध्यम मार्गे वना पाय्छि जीवन हना मनयात दमन यायेमा धयागु अर्थे “द्वेमे भिक्खवे अन्ता पब्बजितेन न सेवि तब्बा धका थ्वीका कना बिज्यात ।

निगू अन्तया दथ्वी लाना च्वंगू आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग व्याख्या याना चतुआर्य सत्य (= दुःख, दुःखया कारण, दुःख मदयेकेगु व दुःख मदयेकेगु लँपु) बाँलाक थ्वीका काये धुन धयागु खँ कना बिज्यात । दुःखया कारण तृष्णा खः धयागु थ्वीकाः व तृष्णायात निमूर्ल याना छोये धुन धया बिज्यात । थ्व खँ थ्वीका कायेत आर्य अष्टाङ्गिक मार्गे वने माः । आर्य अष्टाङ्गिक मार्गया न्हापांया लँपु खः सम्मादिट्ठि (=सम्यक दृष्टि) । सम्माया माने बाँलाक खःकथं, दिट्ठिया माने खंकेगु वा थ्वीका कायेगु । खंकेगु धाय्बले लाया मिखां खंक्यगु नं ज्वी फु । तर थन बाँलाक खंक्यगु धाय्बले लाया मिखां खंथें छ-जि, जिमि काय्-म्ह्याय् कला धका महत्व व लोभ क्रोध ल्वाक ज्याय छिंक खंक्यगु मखु । लोभ-क्रोध ल्वाक ज्याय् मछिंक केवल नाम रूप धर्मया पुचः मात्र धका सत्य थें खंकेगु यात सम्यक दृष्टि धाइ ।

आपालं भौतिक सुखे (विलाषितामय जीवने) भुले जुया च्वनेगु

काम सुखल्लिकानु योग व आपालं शरीरयात दुःख ज्वीक छुं मनसे च्वनेगु अत्त किलमथानु योग ध्व निगू वाद बा अति लंपुया दध्वी लागु जुया नं आर्य अष्टाङ्गिक मार्गयात मध्यम मार्ग नं धागु खः ।

हानं सम्मतदिट्ठि (शास्वतदृष्टि) =आत्म नित्य व उच्छेददिट्ठि सी धुंका हानं जन्मकाइ मखु, भिंगु व मभिंगु कर्मया छुं फल भोग यायमो, ध्व मिथ्या दृष्टि निगूलीसं मलागु जुया निति नं च्यापू लंपुयात मध्यम मार्ग धागु खः ।

नाम-रूप धर्मयात नित्य भापिया अथवा व्यक्ति थनं सिना मेथाय् जन्म का वन धका भापिइ पित्त शास्वत दृष्टिपिं धाई ।

ध्व नाम रूप थनं सिना मेथाय् हानं उत्पन्न ज्वी मखुत धाइपिं उच्छेद दृष्टिपिं खः । ध्व निगू दृष्टि मुक्त ज्वीगु विचारयात सम्यक दृष्टि धाइ । वेदना आदि चित्त व चेतसिक धर्म(वस्तु) छगू उत्पन्न ज्वीवं मेगु नाश ज्वी । थथे चित्त सन्तति उत्पत्ति व भंग ज्वीगु खनीबले तिनि सास्वतदृष्टि व उच्छेददृष्टि निगूलिं नाश ज्वी । अथे अनित्य लक्षण खन धाःसा सक्कायदिट्ठि (सत्कायदृष्टि) नं मदया वनी । सत्कायदृष्टि धयागु ध्व नाम-रूप (mind and matter) या उत्पत्ति व विनाश ज्वीगु स्वभाव यात खंक्य मफुगुलिं जिं, जिगु जिमि काय् म्ह्याय् कला धका क्वातुक ज्वना दुःख सिया च्वंगु ख । गबले भीके प्रज्ञा (बुद्धि) दया वै अबले जि जिगु, जिमि काय् म्ह्याय् कला आदि धका अपो क्वातुक ज्वना च्वनी मखु केवल नाम-रूप अथवा चित्तया उत्पत्ति व भंगया स्वापु जक स्वाना च्वंगु धका थुया वै, खना वै । अले प्रज्ञारूपी मतजले लोभ क्रोध आदि सुला च्वने फैं मखु । ध्व संसारे आशक्त जुया च्वने बहगु छुं मदु, हेतु फलया मात्र धारा खः धका खना वै । उकिं गौतम बुद्ध धया विज्यागु खः-“पटिच्च समुप्पादं

वो देसयिस्सामि यो पटिच्च समुप्पादं पस्सति सो धम्मं पस्सति । यो धम्मं पस्सति सो बुद्धं पस्सति” अर्थात् हे सज्जनपिं छिम्मित जिं हेतु फलं (कारण कार्य) थ्व संसार दया च्वन धयागु पटिच्च समुप्पाद धर्म कने । सुनां पटिच्च समुप्पाद हेतु फलं यात खनि वं धर्म यात खनि । सुनां धर्मयात खनी वं बुद्ध यात खनि । थ्व खँ थुल धाय्वं तिनि हे “दिट्ठे दिट्ठमत्तं सुत्ते सुत्त मत्तं” अर्थात् स्वय बले स्वयेगु जक ज्वी, न्यने बले न्यनेगु जक ज्वी उकी आशक्त जुया भुले जुया च्वनी मखु । गच्छन्ती वा गच्छामीति पजानाति अर्थात् वना च्वंसा वना च्वना धका नं थुया वइ ।

थ्व हेतुफल ज्ञानप्रज्ञा सहित आर्यमार्ग ज्ञान सहित ज्या यासा तिनि न्ह्यागु ज्याय्ं पछुतावे ज्वी माली मखु । गथे अशोक छम्ह जुजु जुया सम्यकदृष्टि, सम्यक संकल्प आदि मध्यम मार्गे बिज्याना धर्मपूर्वक जनजीवन सुखी जुइक राज्य यात । उकिं बिदेशे नापं बुद्ध धर्म प्रचार जुल । प्रजाया संरक्षक जुया बिल । वहे कारणं थौं तकं अशोक जुजं सम्यक दृष्टिइ च्वना राज्य याना च्वंबले गुलि देशे शान्ति दु धयागु आतकं इतिहासे च्वया तःगु दु । भीसं छु बयान याय् ।

धर्मचक्रया खँ कँकं ताहक जुया थन थ्यन । धर्मचक्र चाहिके धुंका बुद्धं प्रथम बर्षावास अन हे बाराणसि मृगदावने च्वना बिज्यात । न्यान्हु दुखुनु अर्थात् पञ्चमी खुनु अनत्त लक्खण सुत्र कना बिज्याय् धुंका छसिंकथं जनहितया निमित्तं सुत्र, विनय व अभिधर्म आदि खँ गाँ गाँमे नगरे नगरे प्रचार याना कना बिज्यात । थुकथं ४५ दँ तक बुद्ध धर्म प्रचार याना बैशाख पूर्णिमा (स्वाया पून्ही) मङ्गल बार खनु कुशीनगरे मल्ल राजा पिनि शालबने बसपोल महापरिनिर्वाण जुया बिज्याय् न्ह्योने वसपोलं थथे धया बिज्यात हन्द दानि भिक्खवे

आमन्त्यामि वो वय धम्मा संखारा अप्पमादेन सम्पादेथ अर्थात् हे संसार भय खना ग्याना च्वंपि धात्थे छिपिं संसार भयखना ग्यागु खःसा गुलि नं संसारे उत्पन्नजुगु पदार्थ दु व फुककं नाश जुयावनीगु परिवर्तन शील खः धका ध्वीका छुकीसनं आशक्त मजूसे बेहोस् जुया मजूसे सतर्क जुया ज्या याना यंकि ध्व बुद्धया अन्तिम बचन खः ।

जिनं (लेखक) थुलि हे धाय् गौतम बुद्धं नं ध्व संसारया उत्पन्न हेतु फल व नाश ज्वीगु लक्षण खंका वसपोल दुःखं मुक्त जुया बिज्यात । भी नं ध्व अबिद्याया कारणं उत्पत्ति बिनाशयात खंक्य मफया च्वंगुयात प्रज्ञा ज्ञानं खंक्यगु कुतः याय्माल । थुलि धया जिगु रेडियो भाषण थनंतुं कोचायका ।

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

१. महासतिपट्ठान सूत्र
२. बुद्धया भिनिगु विपाक
३. अभिधर्म (भाग - १)
४. ऋद्धि प्रातिहार्य
५. वासेट्ठी बेरी
६. यःम्ह म्हाय्य
७. पञ्चनीवरण
८. भावना
९. एकताया ताःचा
१०. प्रेमं छु ज्वी
११. त्रिरत्न गुण स्मरण
१२. बुद्ध पुजा विधि (प्र.सं.)
१३. मैत्री भावना
१४. कर्तव्य (प्र.सं.)
१५. मिच्छा
१६. परित्राण
१७. हृदय परिवर्तन
१८. बुद्धया अन्तिम यात्रा (भाग -१)
१९. बुद्धया अन्तिम यात्रा (भाग - २)
२०. कर्म
२१. बाखं (भाग - १)
२२. बौद्ध ध्यान (भाग-१)
२३. बोधिसत्व
२४. शाक्यमुनि बुद्ध
२५. अनत्तलक्खण सुत्त
२६. मत्ति भिंसा गति भिनि
२७. अहिंसाया विजय
२८. बाखं (भाग-२)
२९. महास्वप्न जातक (प्र.सं.)
३०. लक्ष्मी छी
३१. अभिधर्म (भाग-२)
३२. बाखंया फल (भाग-१)
३३. बाखंया फल (भाग-२)
३४. क्षान्ति व मैत्री
३५. प्रार्थना संग्रह
३६. बाखं (भाग-२) (द्वि.सं.)
३७. प्रौढ बौद्ध कला
३८. मूर्खम्ह पासा मज्ज
३९. बुद्धया अर्थनीति
४०. भ्रमण नारद
४१. उखानया बाखं पुचः
४२. पालिभाषा अवतरण (भाग-१)
४३. न्हापायाम्ह गरु सु ? (द्वि.सं.)
४४. पालि प्रवेश (भाग-१)
४५. पालि प्रवेश (भाग-२)
४६. चमत्कार
४७. बाखं (भाग-४)
४८. राहुल यात उपदेश
४९. अभिधर्म
(चित्तकाण्ड छगुया संक्षिप्त परिचय)
५०. मणिचूड जातक
५१. महाजनक जातक
५२. गृही विनय (तु.सं.)
५३. चरित्र पुचः (भाग-२)
५४. बौद्ध ध्यान (भाग-२)
५५. शान्तिया त्वायः
५६. बुद्ध व शिक्षा (ख)
५७. विश्व धर्म प्रचार देशना (भाग-२)
५८. जातक माला (भाग -१)
५९. त्रिरत्न वन्दना व सूत्र पुचः
६०. चरित्र पुचः (भाग-२)
६१. त्रिरत्न वन्दना व पञ्चशील्या फलाफल
६२. लुम्बिनी विपस्तना
६३. विश्व धर्म प्रचार देशना (भाग-१)
६४. योगीया चिट्ठी
६५. संक्षिप्त बुद्ध जीवनी
६६. बुद्ध धर्म
६७. जातक बाखं
६८. जातक माला (भाग-२)
६९. सर्वज्ञ (भाग-१)
७०. पालि प्रवेश (भाग-१,२)
७१. किशा गीतमी
७२. जप पाठ व ध्यान
७३. धर्म मस्तीनि
७४. तैमिय जातक
७५. त्रिरत्न गुण लुमके ज्ञानया

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

७५. धम्मपद (श्लोकवद्ध)
७६. बाखैं (भाग-५)
७७. सप्तरत्न धन
७८. सर्वज्ञ (भाग-२)
७९. दान
८०. वम्मिक सुत्त
८१. मध्यम मार्ग
८२. महासिहनाद सुत्त
८३. भिंम्ह काय् व म्हघाय्
८४. भिक्षु जीवन
८५. समयं व विपश्यना संक्षिप्त
भावना विधि
८६. महानारद जातक
८७. भिंम्ह मचा
८८. विवेक बुद्धि
८९. भंग लाइम्ह लाखे
९०. बुद्धपूजा विधि (भाग-१)
९१. स्वास्थ्य लाभ
९२. शिक्षा (भाग-१)
९३. शिक्षा (भाग-२)
९४. दृष्टि व तृष्णा
९५. विपश्यना ध्यान
९६. सतिपट्ठान भावना
९७. बाखैं (भाग-६)
९८. धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्तं (द्वि.सं.)
९९. गौतम बुद्ध
१००. नेपालय् २५ दैं जिगु लुमन्ति
१०१. बुद्ध व शिक्षा (क)
१०२. शिक्षा (भाग-३)
१०३. शिक्षा (भाग-४)
१०४. महा स्वप्न जातक (द्वि.सं.)
१०५. धम्मपद ब्याख्या (भाग-१)
१०६. धम्मपदया बाखैं
१०७. अभिधर्म (भाग-२) (द्वि.सं.)
१०८. संसारया स्वापू
१०९. धम्मपद (मुल पालि सहित नेपाल
भाषाय् अनुवाद) (पौ.सं.)
११०. आदर्श बौद्ध महिलापि
१११. बौद्ध नैतिक शिक्षा (भाग-१)
११२. वेस्सन्तर जातक
११३. निर्वाण (रचना संग्रह)
११४. त्रिरत्न गुण लुमंके ज्ञानया मिखा
चायेके (द्वि.सं.)
११५. पालिभाषा अवतरण (भाग-२)
११६. दीर्घायु ज्वीमा
११७. न्हुगु त्रिरत्न वन्दना व धम्मपद
११८. मनुत्तयुगु पहः
११९. संस्कृति
१२०. कर्तव्य (द्वि.सं.)
१२१. विशेष म्ह मर्फवले पाठ यायेगु परित्राण
१२२. बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड
१२३. विरकुशया बाखैं
१२४. त्रिरत्न वन्दना व परित्राण
१२५. धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त (द्वि.सं.)
१२६. पट्ठानपालि
१२७. कर्म व कर्मफल
१२८. शिक्षा (भाग-५)
१२९. धर्मया ज्ञान (भाग-२)
१३०. बौद्ध ध्यान
१३१. संक्षिप्त बुद्ध वंश (भाग-१)
१३२. संक्षिप्त बुद्ध वंश (भाग-२)
१३३. अभिधर्म द्वि.सं. (भाग-२)
१३४. अभिधर्म पालि
१३५. न्हापांयाम्ह गुरु सु ? (द्वि.सं.)
१३६. अनन्तलक्खण सुत्त (द्वि.सं.)
१३७. बुद्धपूजा, धम्मपद व ज्ञानमाला (प्र.सं.)
१३८. त्रिरत्न वन्दना व परित्राण (द्वि.सं.)
१३९. धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त
१४०. बुद्ध वन्दना विधि व बुद्धया फिनिगु विपाक
१४१. मनुत्तयुगुपह (द्वि.सं.)
१४२. प्रौढ बौद्ध कक्षा (द्वि.सं.)
१४३. न्हापांयाम्ह गुरु सु ? व अमून्यगु धन
१४४. बौद्ध स्तुती पुचः
१४५. तिरतन वन्दना परित्त सुत्त
१४६. त्रिरत्न वन्दना व परित्राण
१४७. सूत्र पुचः (प्र.सं.)
१४८. शाक्यमुनि बुद्ध (द्वि.सं.)

मुद्रक : नील सरस्वती छापाखाना, लाजिम्पाट, फोन नं. ८८३३०५८